ANUNȚ

În temeiul Articolului 1, Aliniatul (4) din H.G. nr. 25 din 16.01.2003 Primăria Municipiului Gherla pune în dezbatere şi consultare publică, începând cu data de 01.04.2019, două variante cu privire la Stema Municipiului, în vederea stabilirii celei mai reprezentative.

Proiectele variantelor de stemă sunt afişate şi pe panoul de la intrarea în incinta Primăriei.

Cei interesaţi pot să-şi spună părerea folosind datele de contact de pe site-ul primăriei:

www.gherla.ro, sau luând legătura cu persoana de contact Oltean Sergiu-Ionut, consilier principal, la nr. 0786105321.

PRIMAR

NESELEAN IOAN

Memoriu justificativ al elementelor heraldice alese

Castrul roman de interior de la Gherla

Castrul roman de la Gherla a existat în partea sudică a orașului de azi, în stânga șoselei ce duce spre Cluj-Napoca, fiind construit între anii 109-110, pe o suprafaţă de aproximativ 2,7 ha, pe drumul ce lega *Napoca* de *Porolissum*, care a devenit capitala provinciei *Dacia Porolissenis* în anul 124 d.C.

Conform cercetărilor arheologice, aici a staţionat unitatea de cavalerie romană *Ala a II-a Pannoniorum*, parte din cele opt unități militare romane localizate în Dacia Porolissensis. Castrul a făcut parte din sistemul de apărare a drumului strategic *Apulum* (Alba Iulia) -*Potaisa* (Turda) -*Napoca* (Cluj-Napoca) - *Samum* (Com. Caseiu - jud. Cluj) - *Porolisum* (satul Moigrad – *Porolisum* - com. Mirisd-Jud. Sălaj), care avea ca scop apărarea graniţei de nord a Daciei.

În anul 1961 s-a descoperit pe teritoriul fostului castru o diplomă militară eliberată la 2 iulie 133, sub domnia împăratului Hadrian, aparținând soldatului Sepenestus Cornon fiul lui Rivus, care amintește de *Dacia Porolissensis* ca unitate administrativă.

În anul 1971 s-a descoperit o altă diplomă datată 10 august 123, aparținând soldatului Glavus al lui Navatus din *Sirmius* care face referiri la existența *Daciei Porolissensis*, fiind amintit și numele împăratului Hadrian.

Iniţial a fost construit din pământ, dar după 143 d. Hr, în timpul împăratului Antonius Pius, a fost refăcut din piatră. Ulterior, materialele de construcţie au fost folosite la ridicarea Cetăţii, şi apoi a oraşului baroc.

Cetatea medievală Martinuzzi Gherla

Cetatea Gherla (Cetatea Martinuzzi) a fost construită în 1540, la ordinul episcopului de Oradea Gheorghe Martinuzzi, totodată cancelar și vistier la Curtea Regală maghiară. Înălțată pe malul drept al râului Someșul Mic, la o distanță de numai câțiva kilometri de ruinele castrului roman *Secunda Pannoniorum* și în vecinătatea micului sat Gherla, actual municipiu, prima menţiune referitoare la cetatea Gherlei datează din 1539.

Conform cercetărilor, cetatea Gherlei constituie primul exemplu în Transilvania al aplicării principiilor arhitecturii militare renascentiste italieneşti. Domenico da Bologna, presupusul proiectant al fortificaţiei, s-a inspirat probabil din cetăţile fortificate cu bastioane, construite, sau proiectate în peninsulă italică, în primele trei decenii ale secolului al XVI-lea. Astăzi ansamblul este utilizat ca și penitenciar, vizitarea acestuia fiind limitat.

În perioada anilor 1551–1556, când Transilvania se afla sub stăpânirea Habsburgilor, regele Ferdinand I (1526-1564) a donat cetatea de la Gherla guvernatorilor şi voievozilor care s-au succedat la conducerea Transilvaniei, cu condiţia ca aceştia să asigure garnizoana cetăţii şi să continue lucrările de fortificare. Astfel domeniul Gherlei, cu cea mai modernă și cea mai sigură fortificație a vremii respective, a fost stăpânit mai întâi de generalul Castaldo, apoi de voievodul Andrei Báthory, Ştefan Dobó şi Francisc Kendy.

Cea mai mare dovadă a siguranței fortificației este faptul că cardinalul Gheorghe Martinuzzi îşi păstra tezaurul fabulos tocmai în incinta acesteia, tezaur ce după moartea episcopului a reprezentat obiectul mai multor dispute. Fortificaţia nouă, urma să preia rolul cetăţii medievale „Bálványos" din apropiere, pe care trezorierul o abandonase.

În timpul regimului comunist închisoarea Gherla a cunoscut două perioade distincte: 1945-1964 închisoare politică, respectiv 1964-1989 închisoare pentru deținuți de drept comun. Închisoarea Gherla, una dintre cele mai vechi din România a devenit după 1989 penitenciar de maximă siguranță.

Sediul eparhial Armeano-Catolic

Aşezaţi în cea de-a doua jumătate a secolului al XVII-lea pe teritoriul Transilvaniei, armenii au aderat la credinţa creştină în comuniune deplină cu Roma, prin Biserica armeano-catolică, Biserică răsăriteană sui iuris, care folosește ritul armean.

Primul episcopat de rit armean de la Gherla cuprindea patru parohii: Gherla, Gheorghieni, Dumbrăveni și Frumoasă, iar primul episcop a fost Auxențiu Vărzărescu (n. 1655, Botoșani - d. 10 martie 1715, Viena), care a făcut o călătorie la Viena cu aurul şi în numele armenilor ardeleni, pentru a cumpăra un teritoriu pe care să se poată stabili, construindu-şi un oraș. Astfel a luat naștere orașul Gherla.

Comunitatea a utilizat într-o primă perioadă biserica satului Gherla din apropierea cetăţii, un lăcaș de cult care nu mai exista astăzi dar care a servit ca scaun episcopal între anii 1691-1715. Ulterior a fost construită o capelă armenească în apropierea pieţei centrale de astăzi, care a fost demolată în urma construirii bisericii Sfânta Treime. Construirea bisericii Sfânta Treime, începută în 1748 se încheie doar la 1808 şi este sfinţita catedrala armeano-catolică cu hramul secundar Sfântul Grigore Luminătorul, statut pe care l-a avut din nou între 1929-1948, când s-a reînființat episcopia armeano-catolică. Ea este orientată sud-nord şi amplasată pe latura sudică a pieţei centrale a oraşului.

Sediul eparhial Greco-Catolic

Eparhia Greco-Catolică de Gherla a fost înființată de Papa Pius al IX-lea, prin Bula Pontificală *Ad Apostolicam Sedem* (26 noiembrie 1853). Primul Sediu Episcopal a fost oraşul Gherla, iar cel dintâi Episcop al Eparhiei de Gherla a fost Ioan Alexi (1854-1863).

În 1699, o mare parte dintre românii din Transilvania de confesiune ortodoxă au refăcut unirea cu Biserica Catolică. Drept urmare, prin Diploma Leopoldina din 1699 se recunosc Bisericii Unite aceleaşi drepturi ca şi Bisericii Romano-Catolice şi aceleaşi privilegii pe care le aveau şi credincioşii romano-catolici, fapt care a asigurat unele înlesniri pentru dezvoltarea românească din Transilvania.

Înţelegând că emanciparea naţională şi socio-culturală nu se poate realiza fără şcoală, primul episcop al Gherlei, Ioan Alexi a acordat prioritate organizării învăţământului confesional, începând cu şcoala poporala şi continuând cu Preparandia şi Seminarul Teologic, linie de gândire continuată şi de ceilalţi episcopi.

Un rol deosebit în afirmarea culturală a oraşului Gherla l-au avut tipografiile care au funcţionat aici începând din 1866, când a luat naştere tipografia "Diecezana", cu sprijinul episcopului Ioan Vancea, care a şi tipărit după un an primul Șematism al Eparhiei de Gherla.

În negocierile româno-maghiare din 1913 şi 1914, când Budapesta înţelege că nu poate să întindă coarda prea mult, deoarece România se cristaliza ca o putere balcanică, care risca să işte un conflict internaţional, Vasile Hossu episcopul de Gherla devine un jucător extrem de important, care duce negocieri aprige cu reprezentantul maghiar, Tisza.

Tot aici îşi are sediul episcopal şi Cardinalul Dr. Iuliu Hossu care care la 1 Decembrie 1918 a participat la Alba Iulia, unde avea să se proclame Unirea Ardealului cu România ca preşedinte al delegaţiei romanilor din Gherla şi dimprejur.